

Almaszós

„Minden tulajdon lopás.” – Mindez egy
szerelem kapcsán jut eszembe,
mivel a lány érzelmeit fokozná, ha fokoznám
érzelemdús megnyilatkozásaim, vagyis czentül
nem éreznék más iránt semmit soha,
csak nézném fényképét az ágy fölött,
míg ő a laktanyában leltározik,
aztán mint ki galambot étet, clém teszi
a hideg almaszószt, nekem viszont
ámulnom kell, ha vetkezik, mintegy szobor-leleplezésen.
Mert az ember képtelen abbahagyni
crötelen konvencióit, melyek
fárasztóbbak, mint a tízórás munkanap.

Evolúció

A társadalomra
írja az újság
feltétlenül jó hatással van
harsogja az újság
az egyéni érdekelttség elvének
szavalja az újság
demokratikus elterjedése miáltal
krákogja az újság
hebizonyosodik hogy egyetlen elvből
bizonygatja az újság
is lehet több elvet
dadogja az újság
a klozett szögén.

Jevgenyij Jevtusenkónak

(születésnapján)

Megcsihadt hát a Kölyök is!
A „neveletlen”, „zabolátlan”?!
Elforrt a must duhaj szesze
s bor gyöngyözik a telt kupában!

Csikó-kedvedben láttalak
szikrázni és még hajdanában
Helsinki távol part-kövén
a b b a n a fejér éjszakában:

mi Tőled izzott! – Parolánk
csak nékem emlék, tán feledted...
Szóval: az Idő Úr beért,
kenyered javát már megetted?!

Nagyapa korba léptetett
fakó lovad? De mért ne lennél
ifjabb még számos hadfinál
magad, ha vívni kerekednél!

Költő ne higgadj még, ezért
tüzelj, amíg a szíved dobban!
Szólj! S újra szólj! Verd haragod
dobokra egyre hallhatóbban!

Ebek csaholnak mindenütt,
ha nem a mi szavunk erősebb,
s terjed a rák: a félelem
mint mártírok szívéen a lőtt seb.

Ne higgadj hát, ha vénül is
porhüvelyed a nyütt anyag:
csapjon villámló *szellemed*,
hisz abban élsz való-magad!

Őrjárat

Cs. Sz. L.-nak – jóbajtással

„Már köztük van! – állapította meg ingerülten. Megtorpant, majd ön-maga elleni dühvel, jobb híján, egyik kezéből a másikba dobta át a fegyverét. Ha vet rá valaki egy futó pillantást, indokolatlanul harcrakésznek minősíti. Elöntötte a neveltségesség pírja: megint nem tudta magát úgy fékezní, hogy tettenérhesse, amint beléjük olvad. A döntő pillanatban most is kihagyott a figyelme. Mire föleszmélt, minden visszafordíthatatlanná vált, mint amikor valakivel beomlik a hullámok által alámosott partszegély, mert mindenképpen le akart tekinteni a meredélyről, s bár a talaj hosszanti repedéseit jól látta, amint átlépte, mégis óvatlanul haladt előre, kiszolgáltatva a kíváncsiságának.

Ha legalább töredéknyi időt még elorozhatna. Még nem fedezte fel senki. Még nem köszöntötték, és ő sem viszonzta mások üdvözlését.

A dob dübög, szinte a gyomrában érzi. Gyülekezre verik. Messze elhal-latszík. Még hiányozhatnak. Van még idő, míg a marhabőrön pergésre vál-tanak át az ütök, hogy fejlődjenek alakzatba e férfiak, majd a lépéseket ütemezhesse a dobos. Átkelnek majd *azon* a keskeny csatornahídon.

A dob szól.

Fegyverzaj.

A férfierőnek az az önhittsége, amely mindig érzik – mint a tengeri szél mindenfelé az atlanti kikötőkben –, ha csapatba verődve ismer rá önma-gára. Legyen szó akár csapszékéről, lövészegeletről, a céh gyülekezetről, vagy csákyázásra készülő hajó fedélzeti izgatott nyüzgéséről.

Lopva, szinte alattomban, körülmélel. Ettől a sunyitástól váratlanul pol-gárháborúba képzele magát. Feladata van: ki kell puhatolnia *ezek* szándé-kát, akiktől semmi sem különbözteti meg, s az éj amúgy is fedezi, hogy el-vegezhesse, amit az övéi rábíztak. Kevés híján hangosan felnevet. Övéi? Kicsodák azok? És hol vannak? Fékezi magát, majd előnti a bosszúság. Át-engedi magát a merengéseinek, ahelyett, hogy a semennyi ajándék idővel gazdálkodna!

Izzad a tenyere, leplezni akarja. Fegyverét a mellének támasztja, övken-dője alá tűzött, hosszúszerű, puhabőr kesztyűjét kiemeli, felhúzza. Kesz-tyűs kézzel új hangsúlyt kap a markolt fegyver. Így szinte már nem is gyil-kolásra való eszköz, hanem inkább kellék, ami nélkülözhetetlen ehhez a felvonuláshoz.

Távolról sem láthatja így mindenki, mint ő. Ebben legalább biztos. Eny-nyi fegyverrel kezdeni is akarnak valamit, ha már kéznél vannak.

A lándzsák szára és hegye folyton változó képleteket teremt a fejek fölött, amint a század tolong a gyér fáklyafényben: olvasni lehet belőlük. A löfgyverekkel komolyan, szinte belchódult figyelemmel foglalatoskod-nak. Ahogyan csaták, rajtaütések előtt. Hányan vannak köztük, akik szá-mára a löszerszámok célzókészülékéhez egyszerűsödik a világ? A dolgok pe-dig egyenesek, mint a puskavessző.

Pedig csak átmennek majd *azon* a hídon, és előre meghatározott útvonalon pirkadatig bejárják a várost, egészen a külterületek sivárságáig, a dűnék elveszetségéig, ahonnan már látszanak a környező falvak templomtornyai, amint gombjokkal a szárazföld fölé éppen beúszó tengeri tömött felhőkre mutatnak. Míg távolabb a látóhatár homorú kagylószája opálos fénnel öblösödik.

Mint mindig, hirtelen határoz.

Ma este nem gúnyolja önmagát kedves játékaival, a társasági modora kiélésével. Ma este nem hívja ki versenyre a teherbíró képességét, hogy vajon sikerül-e mindenkivel szót váltania. Még hozzá korántsem futólag szokta, ahogy üzletre éhes kereskedők bontanak sietve vitorlát kies kikötőkben, hanem érdemben, mint elszalaszthatatlan ügyletek alkalmával. Mindenkivel személyre szabottan, ahogyan halaskofák egyénítik a maguk árúját, amely megszólalásig azonos a szomszédjukéval, még büzre is. Közben szeretetre méltónak maradni, hiszen magunkat kívánjuk eladni legjobb formánk szerint, amilyenné önképünket alakítjuk otthoni tükreinkben, mielőtt kilépünk legbelső körünkől; futó pillantást vetvén a legösztökélőbb emberi találmányra, kősúlyos óránkra.

Innen, közletről: puffanó ütések a dobon.

Zászlólengés.

A közeli csapszékerek még a polgárórség közembereitől hangosak. Nem, mintha ő nem hajtotta volna fel a magáét. Felkészülési rendjébe a mértéktelen elfogyasztott bor is belétartozik. Lehetőleg portugál, vagy rajnai származék, ön talapzatba ékelődő hosszúszerű üvegkehelybe öntve. Nem úgy, mint szerte a tér körüli kocsmákban, ahol a kupák fémjéhez ér a száj, s az íny többszörös félrevezetésnek van kitéve, hogy nem lehet finitorgás nélkül megállni. Tudja, mert szándékkal kiprobálta. És már nem is hajlandó felhagyni a szokásával, hogy alkalmasint – miként idefelé jövet is – valamelyikbe be ne térjen. No, persze, korántsem akármelyiket választja. Rendszerint a piktorét. A fickó mindig kísérletet tesz, hogy húsos, zsíros képével szívélyesen mosolyogjon rá. Alkalmasint hajlandó azt képzelni, méltányolja, mint az egyletbeli társai a gyülekezőhelyen, amikor egyikőjüket sem hagyja ki a köszöntéséből. Máskor úgy látja, pusztán a képeit akarja rászózni. Ha a pipáját a szájába veszi, míg a tulajdonos öntudatával tölt neki, arcvonásai átrendeződnek: innen már sem a méltánylását, sem az üzleti mohóságát nem érzékeli. A pipaszárat szorító száj köré mintha gúny ülne ki – jól látja –, míg akancsót a különleges vendégnek fenntartott pohár fölé billenti, majd nem áll ugyanolyan elővenni, tölt magának is, és megemeli feléje. Akárhogy is vannak, ritkán mulasztják el, hogy ilyenkor össze ne nevéssenek. Mert úgy gondolja, ők, ketten, talán értik egymást. De sem a festő-kocsmáros, sem ő nem teszi meg a hiányzó kézmozdulatot. Cinkosságuk ilyenén megpecsételését függőben tartják mindketten. Ez az alapja a betéréseinek. Ha valamikor vásárolna tőle, emiatt a régenshez illő tapintat miatt tenné. Kettősük kifejezőbb, sokatmondóbb az állapotokról, mint a testületek és egyesületek nagyhangú gyülekezetei.

Tapintat? Hiszen rajta röhög! Elég!

Lent, délen, mégis másként folyhat minden. A festőt a műtermében találod, a kocsmarost a csapszékében. »A teljes kialakulatlanságunk.« És ez a nyirkosság, amitől Itália emléke mindig kirobbanó viharként tör rá.

Miért tervezi el mindig ilyen körülményesen, a legapróbb részletekig, ahogyan közékük lép? Most is miért halogatja a kapcsolatfelvételt? Kimó-

dolt, körmönfont késleltetési mostanában már elindulásakor terhesek. Aztán az utolsó állomás mindig a festő kimérése. Itália helyett a csehó embersűrűje. Mihelyt bal lábát a lefelé vivő lépcsősor fokára teszi, már orrába nyomul a savanyú bor, a mosdatlan testek, a tüdőtől szennyezett dohányfüst vastag szaga. Ebben a közegben a bőr tompa puffanásán túl már a ritmust is hallja. Ingerli. Mi lenne, ha engedne a kocsmáros ajánlatainak és kipróbálná egyszer a fölkinált némbereket is? Időzithetné az alkalmat a sorakozó idejére is. Előző nap kifejezetten kérné, hogy ne a vizet rég látott hónaljúak közül mutasson neki valakit, akik ilyenkorra már többnyire bódultak; netán az öklendezésnél tartanak. Rövid, forró combú, életvidám parasztlányt képzel magának, aki estelente vastag ujjáival tehéntögyre akaszodik fejés közben, trágyát rak halomba, s vele is ilyen természetesen tenné a dolgát. Krumplireszelékkel kikeményített főkötőjét a fején hagyja. Egy ilyen nő csiklandós kacagását, amint először érinti, most mindennél jobban kívánta.

Hirtelen megborzongatta az éjszaka tengerfelőli nyirkossága. Hiszen, mielőtt beöltözött volna, szertartásosan lemosta magát. Testének hőérzete a meleg víz, az otthoni és a kocsmái bor, meg a férfigerjedelme után most állt helyre. Ha sarkonfordulna – még megtehetné –, nem hagyná ki a kocsmát. Vigyorogna-e vajon a festője? Feketlik már a kis képe, amit annyiszor kínált. És lehet, hogy a rendkívüli alkalom emlékére elajándékozná? Mert meg tudná venni ebben a pillanatban is. De nem lenne rá képes. Van annyi pénz nála, de inkább szétszórná a füstös terem padlóját: mindenkéi a vendége. Kórházak és szegényházak várományos lakói, sánták, vakok és más nyomorékok, a testi rútság annyiféle képviselői, mind a vendégei lennének. Igaz is: miért lát a piktör kocsmájában annyi szembeötölő torz testet? Tanúja volt már nála is, másnál is, amikor az ital keltette dühtől felhasítják a másik szájszegletét, öntudatlanul sarokba vizelnek, bezúzzák egymás koponyáját a háromlábú székekkel, kártyacsata közben, vagy két ujjukat torokba dugva könnyítének rángó gyomrukon. A torz testek gyülekezete mégis senkinél sem ilyen változatos, mint nála. És mindig vigyorg. Az ilyen nem a festészeté miatt végzi az aggok valamelyik gondosan sürolt otthonában. Ha vásárolna még, tőle ezért is. Bár sem az övét, sem a többickét soha nem szerette igazán. Maga sem érti, hogy mappái miért vastagodtak, széles fiókos szekrényei miért teltek egyre, miért aggatta tele otthona falait.

Valójában a tükörrel mindig beérte. A kupa elég neki, ha marokra fogható, a kisujját nyomhassa a metszett kehelynek, míg fölhaltja italát. A citromot neki ne hámozzák meg mesterkéltén: kiharapja maga a lekanyarított szeletet, vagy a felébe vágottat marokból csurgatja a szétnyitott kagylóra. A sonkát mért cakkoltatná úgy, ahogy ecsetjüknek tetszik, amikor díszített nyelvű késével egybefüggő karéjt hasít inkább szívesen? Talán még a kocsmái jeleneteiket szívelte leginkább: okádjának lógó fejjel, vagy csorogjanak kidüllesztett altesttel; markolják lógó mellű nők farhúsát; tépjék egymás fülét, haját; szakítsanak be konok koponyákat; töröljék gyermekük bélsáros fenekét; röhögjenek terpesztett combú részeg ledéreken; duzzadjon félreérthetetlenül felkötött ágyékrészük falusi lakodalmak dudaszójára. És legelhetnek árva marhák, vagy bőséges csordák tengerközélen. Csak ne a csendéletek finomkodását, amelyek amúgy is disznószirtól csöpögnek, vagy nehéz boroktól felhözöttek. Az elevenségüket inkább, mint kiműveltlensé-

gük nevetséges ágaskodását a nem elérhető *más* felé. Tobzódó életerejüket mindig, szemléletüket módjával – ameddig a lazult hitek körével szemben az ő magabiztosságuk igénytelenség nélkül elfogadható.

Lehet még mellettük a falon végtelen víz, beláthatatlan ég. Mindez nem túl nagy méretben: ha kézbe fogja is, elég legyen a kartályság, ha szemé elé tartja.

Kereslet van mindenre, s az, ha elég mohó, előbb-utóbb megtalálja ki-elégülése tárgyát. A piac dús, lassan már a törekvőbb paraszt házában is föllelhető néhány kép, amit holmi pár hizlalt szárnyasért cserélt, valamelyik nyavalyás műfestő könyörgésére. Mert míg bírja magát, pimasz mind. De korán vénülnek, semmire se viszik, és akkor már tudatlan gyerek módjára elkótyavetyélik értékeiket.

Megérdemelnék őt műárusnak. Abból a fajtából, amelyik nagyban ad-vesz, árverések hiénája, a festőcéh állandó hivatkozása. Mert ezek, ezek a holttestüket eladnák! Mit utált meg, hogy egyik napról a másikra túladott a gyűjteményén? Olyan szenvedéllyel váltott át az abrosznyi térképekre, amilyen vadászösztönnel kajtatott a piacokon, kocsmákban, leste kereskedők telezsúfolt üzleteit, ahol a légy is festményekre kényszerült piszkítani, anynyi hely sem maradt keret és ráma között; járt összetéveszthetetlen levegőjű forgalmas műtermekben; egyszóval, a műpiac minden lehetséges helyén. Végül kialakítván otthona falain a nyerseségnek azt a meghitt panorámáját, amitől mindig előszeretettel határolta el személyét, anélkül, hogy a könnyen ítélkező felületességével lett volna vádolható. Ellenkezőleg. Választott együttélése czekekkel a képekkel világosan kifejezte, hogy a pallérozatlant nem állítja szembe a tökéletessel. Tartott az egyik, vagy a másik egyeduralmától. Ami pedig legtitikosabb perceiben megtörtént vele, benne. Mostanra pedig már nem osztozik sem a fokozódó Itália-rajongással, sem emezek disznócomb-imádatával.

Hanem az atlaszai... Mert nincs nevetségesebb a zsiros disznóhús köré oltárszerű ünnepélyességgel elrendezett csendéleteknél, amelyekről valósággal menekülnének a ragyogó ötvösmunkák, s a hámozott citromok, mint méltatlan környezetből.

»*Állj! Állj! Mintha törtetnék valahová. . . !*«

Van középpontja ennek a gyülekezetnek?

A kifeszített marhabőr hangja irányt jelez?

Miért ilyen felajzott mindenki, mint a vadászfalka, amikor agyaras kanarra fog szagot? Mire számítanak? Mit remélnék éppen ettől az éjszakától? Többről lenne szó, mint máskor?

Ezen az éjszakán is az történik, ami szokott: semmi. Mindössze alvás helyett az utcát róják majd.

Mit féltenek? A szabadságukat, vagy a biztonságukat? Vagy a szabadságtól a biztonságukat? Hiszen olyan rég volt, amikor utoljára a partok gödreiben, apály idején, hátbaszúrt, puffadt holttetemeket találtak reggelente. Mostanában parasztokat látni kosarakkal, akik a visszamaradt, könnyű halzsákmányt komótosan begyűjtik, hogy aztán telhetetlen disznaikkal föletesék.

Az a pojáca zászlót lenget.

Oda tartson tán?

A rudat, s rajta a selymet csak a saroktól látja. Amióta könnyelműen összcsovdadt velük. A bőr keltette légrezgést tán már akkor felfogták az ide-

gei, amikor utoljára nézett szembe magával a tükrében. »Örséghelyzet« – biztatta magát. Ez talán még jelent valamit. Csekélység, de próbatétel.

Fontoskodva készült fel, mint mindig. Mintha sárkány ellen indulna, vagy idegen bajnokokra. Valójában csak annyi történik majd, hogy ma éjszaka nem alszik, hanem fönt jár a sötétségben, arcán imbolygó fényekkel.

Dob és zászló.

»Lengesd csak, püföld csak!«

Ő itt van nélkülük is. Nem neki kellene.

A borzongására figyel. Nem tudja eldönteni, a dagállal beáramló nyirkosságtól-e, avagy a közös jelek okozzák, amelyek jegyében ismét és újra együtt vannak.

»Ennyi fegyver! Ennyi ember!«

Megcsillanó mellvértek; pallos-erdő; széles karimájú tollas kalapok árnyéka az arcokon; keményített csipkegallérok hivalkodó fehérsége. Az embersűrű téveszthetetlen, átható szaga.

Miért őket határozza meg ilyenkor, együtt és külön-külön? Miért tűnik úgy, köztük nem *róla*, hanem *róluk* van szó? Tisztálkodás alatt, gondos bajszvágás közben, öltözködés idején, idejövet végig az úton, egészen a tér sarkáig, ahonnan már látszik a székházuk – róla. Most, itt – már róluk?

Mi lenne, ha egyszer el sem indulnának? A szokásos gyülekezési láz még összecsiszítaná a századot és tisztjeit, viszont a sorakozó, a feladat kijelölés elmaradna. Már a baráti üdvözlésekben megbújna valami szokatlan. Ezután járörözés helyett hogyan fejlődne ki a senki által nem várt eloszolás, azt nem tudja. Belátja, nincs hozzá elég fantáziája. Annyit legalább sejt, hogy nem ennyiféle fegyveresnek kellene idetódulnia. Ha túlnyomóan olyanok lennének, mint *azok, ott, ketten* (vagy ő), akkor egyik napról a másikra bekövetkezhetne a fordulat. De körülöttük másféle húsból, és nem abból a vérből valók is tolonganak.

Lehetséges, hogy *ők ketten* kevesebbet tudnak, mint hiszik? »Vagy, mint én?«

Már a sétájuk is – le, s fel –, már ez is ingerli. Számukra nincs érzék, akinck üdvözlétükkel örvendeznének. Gyülekezet van csupán, embermassza, amiben nem egyedenként igazodnak el, hanem osztályozásuk minősítései szerint.

És persze, kötelességtudatot mutatnak, az előljárók megbízhatóságát. Pedig már csak kedvtelés lehet ez is mindkettőjüknek, mint a hivatal. Talán még kételkednek is. Jelenlétük önindoklása? Gyakorlatban maradni. Igen, ez lehet az. »Mint az enyém.«

Hiszen egyiküknél semmiféle fegyver nincs. A rátörő sűrű sötétbe legfeljebb a kesztyűjét vágthatná, amit most jobbában tart, miközben csupasz baljával kíséri a beszédét. Amaz pedig mintha társasági összejövetelre és nem harcfeladatra öltözött volna. Arannyal átszőtt világító mellénye, hozzáálló világos kalpagja – a többiek általános feketesége között – szurokéjben is felfedné kilétét. Nála ott ugyan a rövid, vékony fájú lándzsája, de olyan kimódoltan tartja, mintha mindjárt papiros fölé hajolna, s toll gyanánt kristályosodó felismeréseit rögzítené vele.

Nem látja az arcát, mégis tudja, hogy szótlan, a némaságig az. Úgy tesz – »Úgy tesz?« –, mintha a *másik* mindenik eléje hulló szavát előre tudná. Ő a megtestesült bizonyosság. Számára nem a kimondás hozza meg az újdonságot – hiszen mi meglepetéssel szolgálhatna neki bárki is? –, hanem

a másik gyötrő kételyei, amelyekkel együttérezhet, amit nyomon követhet. Végre-végre újra átélhet ő is valamit, aztán a megértés álszent leplébe burkolózhat. Ó, milyen megrendíthetetlen ilyenkor! Szomorúsága mintha nem is a maga fölötti lenne, hanem a másik állapotához járulna hozzá kegyes érzelmi adományával.

»Lebetnék a harmadik.«

Rangsor nélkül, hármán együtt. Az arányosság kedvéért is akár. Nem pályázik az aranyos mellényű helyére: tőle állhatna közepén, hallgatagon. Két oldalán, mint két lator, ők ketten onthatnak a bölcsességeiket, várva a szótlan igazolást.

Nem alakulna ilyen összehangzóan, tudja. Sokat beszélne, elébe menne a helyeslésének. Ingerelné, hogy átlát rajta, s türelemmel zárva tartja a száját. Ettől egyre hányavetibbé válna. »*Azt is tudná, hogy mindezek ellenére én is eligazodom rajta.*« Mért maradna mégis nyugton?

»*Belőlem mi hiányzik, hogy jólérjek vele, hozzá?*«

Nem mosolyog, és képes nem sajnálni is.

»*Gátlástalan megértő!*«

Pedig egyetlen valaki van, akit sajnálni kell ebből a csürhéből.

Tán, ha az ő tekintetük mentén látná elrendeződni ezt a gyülevész népséget. Ha úgy tagolná a tér medúzatestű, lüktető tömegét, mint ők.

Fázik.

Még sarkonfordulhatna.

Otthon családmecleg, asszonyi öl, rajnai bor.

Még nem vették észre.

Még takarásban van.

Még nem döntött, hozzájuk lép-c.

Még figyel.

Látja a fejek fölött lengedező egyletzászlót. Szívében annak a kiállhatatlan baromnak a ritmusa.

A nem kímélt dobverők.

Ha észrevétlenül kivonná magát, leendő alkalmakkor – mert egyszer lenne a mai lépése, tudja – hallgathatná az arcátlan zászlótartó pimasz élceit, és a dobosnak, ennek a pökhendi törtetőnek az otromba számonkérését. Mert tudja már, hogy velük vívja majd megint gunyoros szócsatáját az éjszakában, s nem *ama kettővel*, ott, a fáklyafényben.

Úgy állnak ott, mintha valamit elfelejtettek volna; valamit, amit korábban már tudni véltek, és most... Nem. Még egy pillanat... Most! Felőtlenek bennük.

Világnyi talány táruult volna fel?

Ha még ő is tudna így visszahökölni az újnak vélttől. Túlságosan sokról és túlságosan sokat tud. Nyomasztó. Rettegi önmagát: mit el nem követ egyszer!

Amikor irigysége *abba a kettőbe* belekap, csak gúnyal, torz megvetéssel nézheti a színjátékukat. Máskor is eljátszottak már hasonlót. Látta nem egyszer. Fogadna is: megteszik újból, hamarost. Lefestené őket, ha a csuklója engedelmeskedne a belső képnek! Így, ebben a pózban. A lándzsák izgatott mozgása megdermedne, az arcok, kezek, tekintetek, mozdulatok lepleződnének. Örök partnereire, a sima zászlótartó és a dühödt dobos arcára kiülne, mi lényegük. Mert a legocsmányabb emberfajta nem az a gnóm, hanem *ezek*, a rekvizitumaikkal, s talán velük saját maga, harmadikként; velük együttesben, ha már az arannyal átszőtt mellény mellé nem léphetik.

A többség pedig jellemre és szellemre meghaladja-e a tömeget?

És a régens (egyben, mint tiszt) és parancsnokló társa (éppen felismeréseinek egyikétől megdöbbenve) hová kerülhetne a festményén? Elvegyítené beosztottjaik közé? Fölbük? Eléjük? Hogyan látnák magukat szívesen?

»Magam hová tennem?»

Itt van jól.

Még nem lépte át a fényhatárt. Még rajta az érkezés újdonsága, félig rejtve a homály által, takarva a nagyszájú handabandázók rezsgésétől, ahogy fegyverrel a kezükben minden óvatosság nélkül hadonásznak. Mégis úgy helyezné el önmagát, hogy kitűnjék, szeme van mindenre.

Ezek a piktorok valósággal megmérgezték. Pedig rég tudja, hogy nem csupán a kézfeje merevségén múlna. Ő még csoportképet akar, a jószímatú éhenkórászok pedig már az egyéni megrendeléseket festik: a portrénak van piaca. Mégis, legalább a szemlélet rámaradt tőlük.

A térkép, a térképei, az a védekezés ellenük! Az emberi lakhely, legyen város, vagy község, útszéli magányos fogadó, s maga az ember (a csecsemő is!), minden járulékos tartozékával, milyen közönséges a közvetlen szemléletnek. De egy térképen!? Különösen azokat az abroszokat kedveli, amelyeken Európa belül, a szárazföldön, részletezetlen, legfeljebb díszes szélrózsa ékesíti, s csak a tengerparti települések neve sorakozik sűrűn egymás mellett, mint a sündisznó tüskéi, kontinentális külső védőburókként. Ezek igen! Semmi okoskodás, semmi részlet, csak a lényeg. Jelzés, hogy van ott valami; jelentősége azonban csak a megnevezés szintjéig terjed. A többi mint-ha nem is lenne: semmi. Egyszerűen nem érvényes. Minden más nevetség csip-csupság.

»Álljunk meg! Hová rohanok!»

Mit érne vele, ha rögzítené azt a pillanatot, aminek ők teátrálisan még hangsúlyt is adnak. Megerősítést adna önhittségüknek. A pojácaságukat dicsőítené. Hasonlatossá válna megvetett mázolóhoz. Holott mást sem akar jobban, mint az ellenkezőjét. Rájuk kiáltani: *»Lássatok végre!»*

Ki dobol?

Ki lengeti a zászlót?

Tudják vajon?

És milyen tekintetek keresztüztüzbén szerepelnek?

Ki az a gnóm, aki nem alhat szaggató csontjaitól, s közcjük furakszik? Miért van itt az a gyereklány, különös asztráltesttel, akinek arcát nem csupán a fáklyafény teszi oly ijesztően gyűvévé? És a korcs kutyák a lábak között?

Ha legalább a tekintetek olyan nyilvánvalóak lennének, mint a lándzsák a fejek fölött, villámló vasukkal.

Ma éjszaka is elindulnak? Minck? Miért? A város horkol, emészt, saját nedveiben fetreng.

A zászló leng, a dob szól, megy ez már magától is.

»Várom kellene, keresnek-e? Számontartanak? Hiányzom?»

Még jobb lenne, ha a párhuzamos utcákban rejtve követné a vonulásukat, mint a kalózhajók a jól védett kereskedelmi flottát. Aztán lecsapna az első-tisztre a kérdéseivel, amikor a hajnal már üszkösödést hozna a felismeréseire.

Mégsem. Még beléje puskáznának ezek a..., ezek a...

NEM TUD VIGYÁZNI? ÉRZÉKETLEN ÖKÖR!

A csatornaléből felemeli a kalpagját. Sértettségében komolyan azon tűnődik, maradjon-e egyáltalán. Megkísérli lecsapkodni az undorító nedveséget, bár tudja, ezt a fejfedőjét már nem használja se ma éjszaka, se máskor. Újat vásárol. A dob dönt helyette: sorakozóra szól.

Az elsőtiszt hozzálép, kézben tartott kalapját félreérti. Jobban örülné, ha a régenssel szemben játszódnék le mindez. Kezet fognak, miközben tisztára hangját hallja: ELINDULUNK MA IS.

ELINDULUNK – válaszolja.

Ezen az éjszakán sem tétlenkednek. Az otthonok, ágyak, álmok fülledt melegét őrjáratuk vigyázza majd. Hogy kitől? És mi végre e gyülekezet?

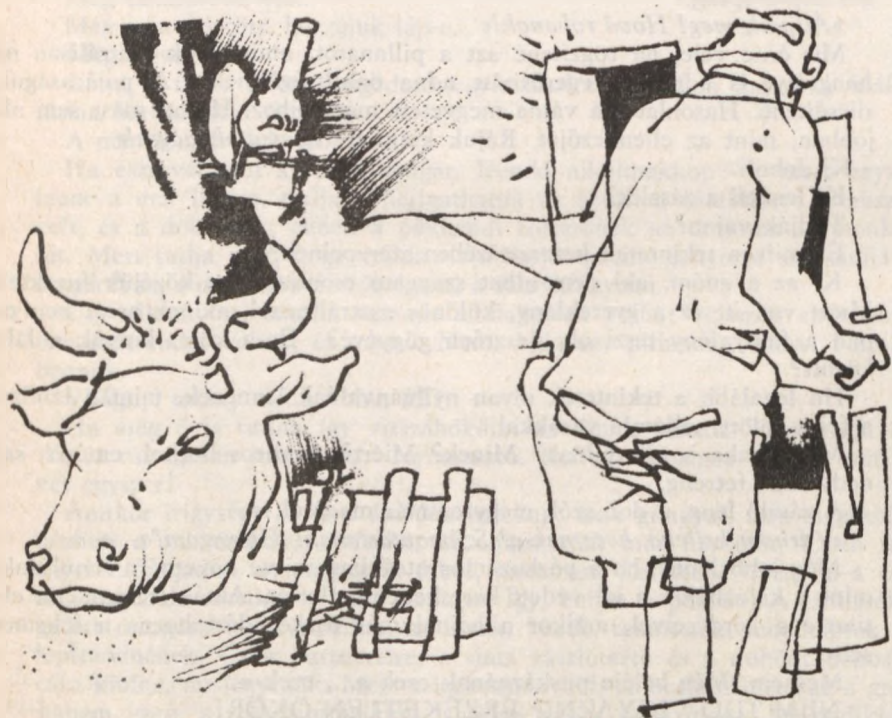
Várja, hogy elhallgasson végre az az átok dob. Hamar némaságra kényszerül már, mert őrjáratuk fénykörén túl a polgár aludni tért, s ők nem azért vannak az utcán, hogy álmát zavarják. Pedig tréfájukat kiérdemelnék. Olyanokat is, mint: »Ég a város!« Vagy: »Martalócok!« Esetleg: »A spanyolok!« Készületlenségük, a pánik, végre komoly igazolás lehetne. Így csak a megvétele marad gyanútlan gyakorlatlanságuk iránt.

»Lehet, hogy az egyetlen lovag vagyok a jelenlevők között?«

Amikor a híd kaptatóján a többiekkel együtt középre ér, megcsapja a csatorna léghuzata. A kökörtől fölött a vízbe repíti hasznavehetetlen kalapját. Tudja, fájni fog.

Így akarja.

A napnak úgyis rendje van: éjszakára nappal következik, és fordítva – ismétlődően.”

Himnusz

Ó lányok, lányok, nagylányok,
 tövis közt nyíló virágok,
 a blúzt s a ruhaszövetet
 majdnem kiböki mellettek,
 de így szép a lét, ez a jó,
 véremnek éppen ez való –
 fekete harisnyakötőt
 és műszempillát viselők,
 presszóasztalnál trécselők,
 erkélyen meztelenkedők,
 ó lányok, lányok, nagylányok,
 váltsátok meg a világot,
 paripátok a kerékpár,
 hajatok könnyű szélben száll,
 baljósan szürke hajnalok
 ne fogjanak ki rajtatok –
 Mozi előtt várakozók,
 erdőszélen sátorozók,
 biológiát magolók,
 piros autókról álmódok,
 szatyorral vonathoz futók,
 Mikszáth regényét lapozók,
 feszes nadrágban feszítők,
 hivatallépcsőn lihegők,
 fatányért, iccét, keszkenőt
 csak múzcumból ismerők,
 beat-zenét buzgón hallgatók,
 térdetekkel hivalkodók –
 ó lányok, lányok, nagylányok,

megszédít ringó járástok;
 ál-aszkéták, hoppmesterek
 szemétől ne reszkessetek,
 ne egye köd a vágyatokat,
 mint óriás a bárányokat –
 Arasznyi-szoknyás jötevők,
 bokorban hanyatt-heverők,
 tömegben hozzám-tapadók,
 strandhomokban fagyalmozók,
 gép mellett gyöngyöt izzadók,
 kapanyelet cirógatók,
 vasárnap kiöltözők,
 sztárfotókban gyönyörködők,
 obsitost hőssé hevítők,
 látköröm benépesítők,
 akárhogy is: éljete!
 s hadd éljek én is: köztetek!
 ha kell, a világ peremén,
 ha kell, tengerek fenekén –
 Gyümölcsbe mohón harapók,
 ingynyakon rúzsfoltot hagyók,
 sarat arannyá nevetők,
 okos szemmel kötekedők!
 Lakodalmatok ünnepén
 szálljon belétek égi fény,
 tündérré fésülködjetek,
 pozsgásan tündököljetek.
 S őriztetek új Veszta-lángot,
 mint tűzhelyét a nagyanyátok –

Eszméim Muhi-pusztáján
 legyetek ékes szívárvány.

Zsuzsi meg a „vének”

(Betét a BICSKA-KÖNYV-ből)

Zsuzsánna dundi kis pipi,
ketten nyúzzuk s nem áll kötélnek.
Időt híz, tesz-vesz, szöszmötöl:
hadd hergelődjének a vének!
– Zsuzsánna fürödni akar.
Két vén kezén hámlik a kelme,
pulcsija mögül kigurul,
kirobban görögdinnye-melle!
– Zsuzsánára víz permetez.
Szép teste két birtokra osztva:
köldökvonala két felét
egy-egy vénember szappanozza.

– Zsuzsi visong: vadulnak a
vének, egymás kezére verve:
mindkettő a határ-csücsök
bozótja közepén delelne.
– Zsuzsánna erre-arra néz.
„Egyszerre nem!” – makacs a drága.
– „Ő se megy: én se hagylok itt,
Zsuzsim, ez őszhajú vagányra!
Tudod mit? Gyere, fuvolázz!
Rád ma éjjel senki se mászik!
Tempó, Szivi! Szép öleden
János úr szájhermónikázik!”

Levél a császárhoz

(Betét a BICSKA-KÖNYV-ből)

Lehet, Öcsém, hogy Te voltál a CSÁSZÁR,
ki kocsmákat tör össze, s ha akarja:
egy város féli – s ha ellene ágál
akárki is, azt felkeni a falra.
– Lapátmarkodban egy-egy nyomozóval
meg is tapsoltad hős produkcióid:
és jött a sitt – párban az elvonóval,
jött Állam elvtárs: most pedig kigyógyít!
Ha bős szándékát Te komolyra vetted
s jó partner voltál hókusz-pókuszában:
gyógyultan ne légy gyáva rongy, ki retteg
múltjától! A gyanakvók fókuszában
– vigyázz! – ahelyett, hogy fejed lehajtod
s a klub sarkában adnád az esendőt:
húzd ki magad! Most vagy igazi bajnok!
Erőd: az ABSZTINENS-GÓG!

Igen: erőd. Letisztult szívvel-aggyal
figyeld: ez itt a MÉRTÉKLETES élet!
Szádba szaglász a Hivatalból-angyal-
főlebeszélő s kitartásról béget.
Aztán berezdült kézzel hazavágtat:
hála-piákból szívni bambulásig.
Ne keress ott, fenn alkoholistákat:
A PLEBSZ BETEG. ÉS TE. S MINDIG A MÁSIK!
S hogy mentse lelki nyugalmát e rendszer:
bizottságosdizik, új elvonókat
kreál sebtiben, hol barbár szerekkkel
VÉRIG ALÁZ, ahogy leszokni nógat.
– Itt: almabor, „Diana”, s Nagyfa végül,
ott: Courvoisier, külföldi pezsgők!
E szakadék szélén, hogy meg ne szédülj,
ölel: az ABSZTINENS-GÖG!

Figyeld az asszonyt: exmártír, repesve
örvend neked, látványosan becézget,
ám más tésztához szokott lelke-teste:
azt lesi: mikor hagyod az egészset!
Szegény, maga sem érti tán, ha orvul
piát felejt előtted: hátha újra
vedelni kezdesz s minden ROSSZRA FORDUL:
ökelme ismét MÁRTÍR lesz, a „durva,
részes állat áldozata”, „fáradt,
megkínzott nő”, ki sírdogálva éji
RÉMTETTEJDRŐL regél – „Ó gyalázat!” –
holott EGY HETE NEM LÁTOTT a lédi!
– Míg visszahúzna: csökkent szokás, lelki
cródtól ijedt, válni-kész hitese nőd:
minden álságos mocskot elviselni
segít: az ABSZTINENS-GÖG!

Régi brancsodból ezután kizárnak.
Ám addig is figyeld a hőzöngőket!
Ha kigúnyolják absztinenciádat:
fizess nekik – pénzed van – ITASD ŐKET!
S figyeld a groteszk szokdelést a mámor
grádicsain:

ELŐBB víg lesz a káder,
MAJD über-okos, ÉS kan a javából,
ki minden csöcsös szukának aláver;

AZTÁN zokogva elátkozza tetves
családját, vérét veszik, látja bárki;
MAJD nagy magyarként nagy lélegzetet vesz:
a „Székely himnuszt” bőgi. . . s MEGY okádni!
– És kész, Öcsém! Pajzsod lesz, amit láttál!
Orvos várhat, nejed potyára kárpál,
leszólhatnak a kocsmába igyekvők:
erős maradsz! Hiszen Te vagy a CSÁSZÁR!
Trónod: az ABSZTINENS-GÖG!

